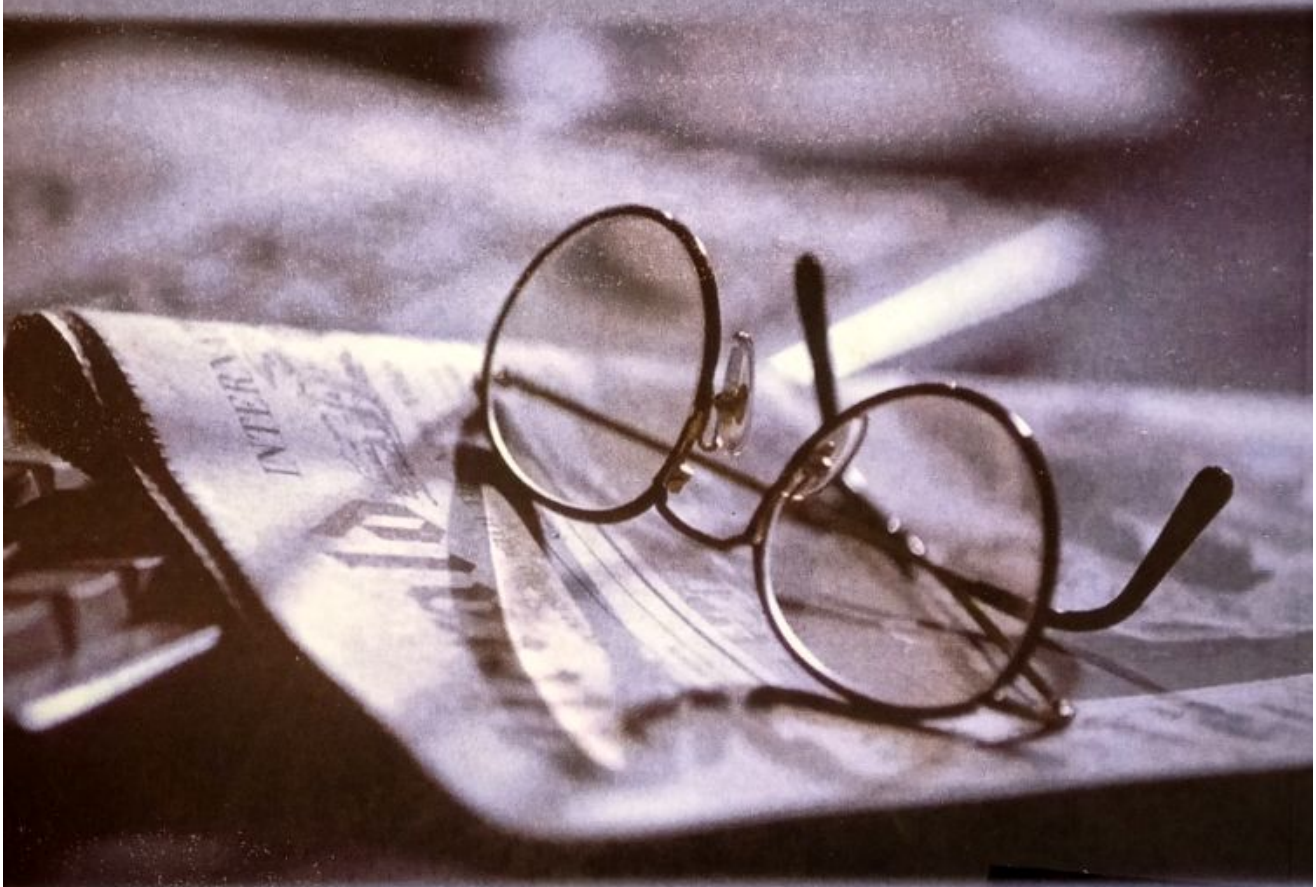
هەقە بزانی؟

ژان پۆل مارتۆز

45191

وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە:

شێرزاد حەسەن

Preview sample - page 1 of 5 - Soran University Academic Digital Library

ناوی کتێب: هەقتە بزانی؟
لە بڵاوکراوەکانی: فیدراسیۆنی رۆژنامەنووسانی جیهانی (برەسێلس ١٩٩٢)
نووسینی: ژان پۆل مارتۆز
وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە: شێرزاد حەسەن
بڵاوکراوەی ناراس - ژمارە: ٦٤٦
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: هاوتا هیوا
دەرهێنانی بەرگ: مریەم موتەقییان
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
چاپی دووەم، هەولێر - ٢٠٠٧
لە کتێبخانەی گشتیی هەولێر ژمارە (٩٥٥)ی ساڵی ٢٠٠٧ی دراوەتێ

Preview sample - page 2 of 5 - Soran University Academic Digital Library

سەرەتا

نیمەی کورد بەقەد میللەتانی دیکەی دونیا و، نەگەر نەڵێم لەوانیش پتر، پێویستمان بە ڕۆژنامەی نازاد هەیە. سالانێکی زۆرە کە لەژێر زەبر و زەنگ و ترسی سانسۆردا هەناسە دەدەین، نەمانوێراوە یان نەیانهێشتووە بوێرین بەچرپەش بدوێین، وتوویانە «دیواریش گوێی هەیە»، بڵندگۆی نازاد، لاپەڕەی سەربەست، سەکۆی نازاد دەمانگەیەنێ بەو خەونانەی چەندین ساڵە خۆمانی بۆ ئامادە دەکەین کە بێنە دی، نیمە نەگەر لە سەربەستی نەترسین و بمانەوێ خۆ ئامادە بکەین نەوە جگە لە ترس و دیلیەتی و دوودڵی هیچی کە نادۆڕێنین، لە وتنی حەقیقەتدا تەنیا پیاوە درۆزنەکان لێمان دەتۆرێن، ڕۆژنامەگەریی کوردی تا ڕۆژی نیمڕۆش بڕوای بە گەورە و بچووکی هەیە. بە ئاغا و کرمانج، بە پێشەوای فەرمانڕە و سەربازی ملکەچ و گرگن و فەرمان پێکراو، تا ئێستاش ڕۆژنامەی کوردی و هەموو کەنالەکانی ڕاگەیاندن بەو پەڕی شەرم و ترس و دوودڵییەوە کار دەکەن، هەتا ئەو حزبانەی خۆ بە هاوچەرخ دەزانن لە ئەدەبیاتی سیاسی و لەسەر لاپەڕەی ڕۆژنامەکان و گشت بڵاوکراوەکانیان، لە ڕێی ڕادیۆ و تەلەفزیۆنەکانیانەوە مەرایی و موغازەلەی هێز و لایەنە پاشکەوتووەکان دەکەن، عەقڵی سەلەفی و بەسەرچوو ڕێنیشاندەرە، ڕۆحی باوک سالاری (پاتریارکی) پێمان دەڵێ: لە بەردەم گەورەکانا شەرم بتانگرێ، هەموو پەردە هەڵماڵینێک لەسەر حەقیقەت با قازانجی هەموو میللەتیشی تیابێ، گەر دڵی لێپرسراوێک یان سیاسەت بازێک بتۆرێنێ، ئەوە بە حەیابردن، بەبێ شەرمی، بە پێ درێژی لە قەڵەم دەدرێ، چەند ئەستەمە لە سەدەی بیستەمدا، پیاوانی سیاسەت،

Preview sample - page 3 of 5 - Soran University Academic Digital Library

وەزیر و پەرلەمانتار و بەڕێوەبەرەکان لێمان ببنەوە بەباوک و پێمان بڵێن: دەبێ عاقڵ بن! هەر بۆیەشە ڕۆژنامەی کوردی تا بڵێی شەرمن و ترسنۆک بووە، چونکە هەمیشە باوکەکان چاو لە کورپە لاسارەکان سوور دەکەنەوە و دەمکوتکردن و خنکاندن و کپکردنی دەنگە دلێرەکان دروشمی سەرەکی بوون، خۆ ئەگەر ڕێك بکەوێ چەند منداڵێکی چەتوون و لاسار و حەیا بەرەو حەقیقەت درکێن لەدایك بن؛ ئەوە هەر لە بێشکەکاندا دەیانخنکێنن، یان سەدان ناو و ناتۆرەی ناشیرنیان لێ دەنێن، ڕۆژنامەنووس ئەو منداڵە پاکەی ناو چیرۆکەکەی «ئەندرسن»ە کە لە چیرۆکی «بەرگی ئەفسوناووی»دا بەپادشا پێ دەکەنێ و پێی دەڵێ «گەورەم تۆ ڕووتی»، (لە کاتێکا هەموو وەزیر و گزیرەکانی لەگەڵ بەرگدرووەکە درۆی لەگەڵدا دەکەن و پێی دەڵێن: «تۆ جلێکی ئەفسوناویت لەبەرە!» ئێمرۆ لە کوردستاندا، ڕۆژنامە و گۆڤاری بێشومار دەردەچن، بەڵام چەندیان توانیویانە خۆ لەو ترس و شەرمە، ڕزگار بکەن، چەندیان پێیان سەلماندووین کە بەڕاستی «دەسەڵاتی چوارەم»ن، هەنووکە لە دونیادا گەیشتن بە سەرچاوەکانی زانیاری و حەقیقەت و پەردە هەڵماڵین لەسەر شتە شاراوەکان بووەتە فەلسەفەی زۆربەی ڕۆژنامەنووسان، ئەوان پایەکانی عەرش و تەخت و تاراجی زۆر لە پادشاکان دێننە لەرزە، ڕاستە لە زۆر وڵاتیشدا فرۆفێڵی یاسایی هەیە تا سەربەستی و ماف و هەقەکانی ڕۆژنامەنووسان لە قاڵب بدەن، بەڵام ئەوان وازیان لەو جەنگە پیرۆزە نەهێناوە کە دەبێ بیبەنەوە، ئەوان هەوڵی ئەوە دەدەن هیچ حەرامێك لە نێو دونیای ڕۆژنامەگەریدا نەهێڵن، ژیانی تاکەکانی کۆمەڵ، بگرە شتە هەرە تایبەتییەکانیان تا دەگا بە نامەکانیان گەر نهێنی و حەقیقەتێکی وایان تیابێ کە بە درکاندنی ڕۆژنامەنووس قازانج بە میللەتەکەی بگەیەنێ، ئەوە دەبێ یەك و دووی لێ نەکات، پیاوی گەورە و بچووك لە نەزەر ڕۆژنامەنووسدا هیچ مانایەکی نییە، هەموو چەکمەجە نێو دۆڵاب و

Preview sample - page 4 of 5 - Soran University Academic Digital Library

نەرشیفی کۆن و نوێی نێو دەزگاکانی میری - ش دەبێ والا و کراوە بن، رۆژنامەنووس لە وڵاتانی دیموکراسی و شارستانییدا هەقی خۆیەتی لووت لە کاری دەوڵەتەوە بژەنێ، بۆی هەیە هەموو کەس و لایەنێك بکات بەسەرچاوەی زانیارییەکانی خۆی، بێ حیکمەت نییە کە دەسەڵاتداران لە رۆژنامەنووسان دەترسێن، هەر بۆیە هێتلەر وەزیری راگەیاندنەکەی «گۆبلز» بوو کە بەو وتەیەی بەناوبانگە، «هەر کاتێ کە گوێم لە وشەی رۆشنبیری دەبێ دەست بۆ دەمانچەکەم دەبەم». بە کورتی و بەکوردی گەر بمانەوێ هەنگاوێکی دیکە ڕووەو شارستانییەت بچین دەبێ تۆزێ جورئەت پەیدا بکەین و نەو حەرامانەی کە میراتێکی کۆنن و لە سەربەستیی عەقڵ کەم دەکەنەوە تووڕی هەڵدەین، نەو ڕۆحە نەترسەش لە رۆژنامەگەریی کوردییدا بە شەو و ڕۆژێك پەیدا نابێ، جەنگێکی درێژخایەنە و دەبێ نەوەی نوێ بەبیرێکی هاوچەرخانەوە و بەچەکێکی تازەوە خۆی بۆ ئامادە بکات، با دروشممان نەوە بێ کە هەقی خۆمانە هەموو شتەکان بزانین، دەنا زۆر زەحمەتە بڕیاری ڕاست و ڕەوان لەسەر هیچ مەسەلەیەکی چارەنووسسازی ڕامیاری، نابووری، کۆمەلایەتی بدەین. هەر بەم مەبەستە پیرۆزەوە حەزمان کرد، یەکێ لە ڕاپۆرتە هەرە بە بایەخەکانی نێو دونیای رۆژنامەگەری لەسەر ناستی جیهانی بکەین بەکوردی، تا هەموو لایەك بزانێ گەیشتن بە رۆژنامەیەکی سەربەست جەنگێکی سەرتاسەری و نەبڕاوەیە کە دەبێ نیمەش لەو جەنگەدا جەنگاوەری دلێر بین، دەنا هەر لە ئێستاوە هەموو شتێك دەدۆڕێنین.

وەرگێڕ

Preview sample - page 5 of 5 - Soran University Academic Digital Library